

Uručak 1

Priča 1

Pokrivena muslimanka je hodala ulicom u središtu glavnog grada. Bila je sa svoje troje male djece. Lokalna žena na ulici je počela vikati na nju na slovenskom jeziku: „Vratite se u svoju zemlju, odlazite..., ostavite novac, ovdje ste zbog socijalne skrbi i dječjih doplataka!” Muslimanka je odgovorila da su iz Sirije i da su došli u Sloveniju zbog rata u svojoj zemlji. No napadačica je nastavila: „Nebitno, vratite se u svoju zemlju!”. Njezina su se djeca prestrašila i pitala su što se događa. S djecom se brzo udaljila od napadačice. Na ulici oko njih je bilo mnogo drugih ljudi, no nitko se nije umiješao u taj incident.

Priča 2

Mlada žena iz južne Azije je zatražila ključeve od učionice na sveučilištu na kojem studira i podučava. Recepcionar je potražio njezino ime na popisu, a zatim joj se izrugivao pred drugima tako što je opetovano krivo izgovarao njezino ime. Svi koji su se nalazili u prostoriji smijali su joj se u lice.

Priča 3

Mladoj majci iz istočne Azije sin je rekao da su ga druga djeca nazivala pogrđnim imenima: „Kinez! Kinez!” i da mu takve situacije teško padaju. Drugom prilikom, kad su bili na odmoru, ona je sa svojom djecom i drugim rođacima posjetila zabavni park, gdje su djeca otišla na vožnju električnim autićima. Nakon nekog vremena, svjedočila je tome kako se druga djeca namjerno zabijaju u autiće njezine djece i rođaka, vičući: „Kinezi! Na njih!”. Nitko nije reagirao na taj incident.

Priča 4

Tamnoputi imigrant je napadnut i opljačkan. Dok je to prijavljivao policiji, policijski službenik je upotrijebio „uvredljivi vokabular” i rekao je „shut up” i „gypsy” na lošem engleskom jeziku. Od policije nije primio pomoć, nego verbalno zlostavljanje.

Priča 5

Imigrantica je doživjela loše postupanje u imigracijskom uredu. Upravitelj se derao na nju i bacao je njezine dokumente jer je pogrešno mislio da se nezakonito nalazi u zemlji. Nakon savjetovanja s drugima, ispostavilo se da je upravitelj bio u krivu, ali je šteta već počinjena. Ona se nije mogla prisjetiti kada je posljednji put tako ponižena. Kao da nije bilo dovoljno teško prikupiti svu potrebnu dokumentaciju prije odlaska u imigracijski ured. Stoga više nema povjerenja u sustav.

Priča 6

Žena iz jedne srednjoazijske zemlje je došla na zakazani termin u zdravstveni centar, a liječnik ju je u nekom trenutku pitao: „U kojem kineskom restoranu radite?” Žena je uljudno odgovorila da ne radi u restoranu, već je antropologinja.

Priča 7

Rano jednog jutra, Arapin je hodao po ulici u središtu glavnog grada. Čekao je zeleno svjetlo na jednom raskrižju kada ga je lokalni čovjek verbalno napao i počeo ga pratiti. Arapin se nije htio svaditi, jednostavno je htio ići svojim putem. Međutim, nekoliko ulica dalje, primijetio je da ga lokalni čovjek prati. Ponovno je počeo vikati na njega, ali je onda otišao svojim putem. Na ulici je bila i lokalna žena. Vidjela je i čula sve to i bilo joj je neugodno zbog toga čemu je svjedočila. Obratila se napadnutoj osobi i rekla joj da nisu svi poput napadača.

Priča 8

Nastavnik u školi je majci dječaka (iz Sirije) rekao da se dječak ne bi trebao grliti s drugom djecom jer su roditelji izjavili da ne žele da taj dječak dira njihovu djecu. Drugom prilikom, u istom tom razredu, jedan dječak je svim učenicima iz razreda, osim tom dječaku iz Sirije, donio poklone. Nastavnik se uopće nije pozabavio tom situacijom. Dječak je bio tužan i plakao je.

Priča 9

Arapska obitelj je bila u prodavaonici namještaja u glavnom gradu (kupovali su ormar). Nisu pronašli ono što su tražili i napustili su trgovinu. Na izlasku ih je zaustavio zaštitar, i to samo njih, nikog drugog, iako su mnogi izlazili u isto vrijeme. Zaštitar ih je pitao što se nalazi u njihovim vrećicama, provjerio je čak i dječja kolica. Arapin je odmah reagirao istaknuvši da zaštitar nije zaustavio nikoga osim njih. Razgovarali su sa zaštitarom na engleskom jeziku, a njihova djeca (koja tečno govore lokalni jezik...) nisu razumjela što se dogodilo i pitala su zašto ih je zaštitar provjeravao. Bilo je drugih ljudi, ali nitko nije intervenirao.

Priča 10

Britanski državljanin koji živi u glavnom gradu je podnio zahtjev za slovenskim državljanstvom. U upravnoj jedinici u Ljubljani, javni službenik mu je rekao: „Vi ste Britanac i zbog Brexita ćemo vas staviti u istu kutiju s Afrikancima i Indijcima”.

Priča 11

Arapin je bio na željezničkoj postaji kada je policija zaustavila mnoge ljude, uključujući i njega. Počeo je govoriti na slovenskom, ali se nije mogao sjetiti jedne riječi i htio se prebaciti na engleski jezik. Policijski službenik se odmah naljutio na njega. U međuvremenu su prolazili drugi ljudi i taj isti policijski službenik je pričao na engleskom s nekim njemačkim turistima. Zatim je Arapin upitao policajca zašto s turistima može pričati na engleskom, a s njim ne. Policijski službenik nije odgovorio.

Priča 12

Biracialna crnkinja je doživjela da djeca u dječjem vrtiću diraju kosu njezina sina. Na neprimjeren način, zbog čega je njezin sin tužan. On je crnac i ima afro frizuru. Žena se požalila odgajateljima, a oni su reagirali riječima: „Što nije u redu s time? Kosa mu je prekrasna.” I odgajatelji mu diraju kosu.

Priča 13

Muslimanu arapskog podrijetla zaposlenom u privatnoj tvrtki šef je rekao da ne šalje e-milove s računima i ponudama klijentima zbog svog arapskog imena koje klijenti mogu vidjeti u e-mailu jer su se klijenti žalili. Pokušao je poslati e-mail s računa kolege sa švedskim imenom i nije dobio oštre povratne informacije od klijenata. Neki kolege koji pripadaju etničkim manjinama su mu pružili podršku, ali se nisu usudili razgovarati s šefom. Muškarac je posljedično promijenio svoje ime u ime koje zvuči švedski.

Priča 14

Crnac u bolnici doživljava da ga medicinska sestra ne želi dotaknuti zbog boje kože.

Priča 15

Crnkinja muslimanka koja radi u domu za starije doživljava da je starija Šveđanka bijelkina na poslu naziva „teroristkinjom koji dolazi ovdje ubijati”. Nitko od njezinih kolega ili drugih starijih osoba nije ništa rekao. Crnkinja muslimanka odlazi u WC i plače.

Priča 16

Stariji bijelac je crnkinji Azijatkinji s djecom dovikivao rasističke uvrede u trgovini. Njoj i njezinoj djeci je viknuo N-riječ. Osoblje u trgovini joj je pružilo podršku kad ju je zatražila te su osobi koja je vikala N-riječ rekli da napusti trgovinu. Drugi klijenti nisu ništa poduzeli.

Priča 17

Žena iz Makedonije je šetala psa i vodila telefonski razgovor na makedonskom jeziku. Muškarac na biciklu ju je čuo, zaustavio se ispred nje i pljunuo na pod. To se dogodilo ispred vrtića. Oko njih su se nalazili drugi ljudi i svi su tom muškarcu uputili osuđujuće poglede. Sama žena je uspjela brzo reagirati i rekla mu je: „Što mislite da bi djeca rekla o vašem ponašanju?“. Muškarac je nakon toga otišao.

Priča 18

Pokrivena muslimanka je sjedila u gradskom autobusu u Ljubljani, a lokalna žena (Slovenka) ju je napala - udarila ju je u glavu zbog nošenja vela. Napadnuta žena se nije branila, spustila je pogled i ostala mirna. U autobusu je bilo mnogo drugih ljudi, ali nitko nije intervenirao.

Priča 19

Klijent u kafiću je upotrijebio riječ „obojana“ za biracialnu crnkinju zaposlenu u kafiću. Njezin šef (Irac bijelac) je svjedočio situaciji i odmah mu je rekao: „Ovdje ne koristimo tu riječ“ i zamolio ga je da napusti kafić. Žena je rekla da je bilo lijepo od njezinog šefa što se obratio klijentu i da to nije očekivala jer mnoge druge nazočne osobe često ne kažu ništa.

Priča 20

Dok je šetala parkom, arapska obitelj je susrela dječaka s kojim njihovo dijete ide u školu i druži se u školi. Taj drugi dječak je u parku također bio sa svojom obitelji, ali se pravio da ne poznaje svog školskog kolegu. Dijete je bilo zbunjeno i pitalo je majku „Zašto me neće ni pogledati?“. Bilo je teško djeci objasniti da su roditelji tom djetetu očito rekli da ne razgovara s njima.

Uručak 2

Koje su glavne prepreke aktivnoj intervenciji nazočnih osoba?

- Doživljavanje mete rasizma kao pripadnika/ice druge skupine za koju niste odgovorni (isključivi identitet skupine)
- Strah od nasilja ili zastrašivanja, od postajanja mete počinitelja
- Predodžba da bi djelovanje bilo neučinkovito
- Nedostatak znanja o tome kako intervenirati
- Zabrinutost da bi se sukob smatrao agresivnim ili ne "ženstvenim" (propisane rodne uloge)
- Upravljanje dojmom
- Želja za očuvanjem pozitivnih međuljudskih odnosa
- Želja za izbjegavanjem sukoba
- Sloboda govora/anti-politička korektnost
- Društvene norme koje toleriraju rasizam.

Uručak 3

Što pomaže nazočnim osobama da interveniraju?

- Znanje o tome što čini rasizam
- Svijest o šteti uzrokovanoj rasizmom
- Percepcija odgovornosti za intervenciju
- Percipirana sposobnost intervencije
- Želja za educiranjem počinitelja
- Emocionalni odgovori na rasizam: suosjećanje, izražavanje ljutnje, neodobrovanje itd.
- Samoafirmacija
- Antirasističke društvene norme

Source: <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>

Uručak 4

Oblici djelovanja promatrača

- Suočavanje ili neslaganje s počiniteljem (ako je to siguran način djelovanja)
- Nazovite to "rasizmom" ili "diskriminacijom" (ako je to produktivan način djelovanja)
- Prekidanje ili odvrćanje pažnje počinitelja (ako je to siguran način djelovanja)
- Utjeha osoba koje su pogođene djelovanjem počinitelja
- Izražavanje uznemirenih osjećaja
- Traženje pomoći od prijatelja, učitelja, voditelja, trenera itd.
- Prijava događaja nadležnim tijelima.

Izvor: <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>

Uručak 5

Četiri D-a djelovanja drugih nazočnih osoba:

- Distraktiranje (korištenje odvratanja pozornosti za zaustavljanje incidenta),
- Delegiranje (traženje pomoći od treće strane),
- Dovršavanje (poduzimanje naknadnih radnji) i
- Dokumentiranje (snimanje incidenta).

Za više informacija, vidi: <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>

Uručak 6

Dodatni izvori

Anti-racism and anti-discrimination for municipalities: Introductory manual,

<https://www.ohrc.on.ca/en/book/export/html/2495>

Maria Gintova, Anti-racism in the Public Service of Canada: How can critical race theory inform research and practice in Canadian public administration? Canadian Public Administration, 66 (4), December 2023, pp. 574-580, DOI: 10.1111/capa.12542

Wellcome Anti-racist Principles, <https://wellcome.org/what-we-do/diversity-and-inclusion/welcomes-anti-racist-principles-and-toolkit>

<https://humanrights.gov.au/our-work/race-discrimination/publications/national-anti-racism-framework-scoping-report>

<https://racismnoway.com.au/get-involved/bystander-action>

<https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>